

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Концепція сталого розвитку вважається панівною ідеологією XXI століття, що стало наслідком усвідомлення світової спільноти необхідності забезпечення узгодження інтересів сучасності і майбутнього таким чином, щоб економічне зростання здійснювалося на раціональних засадах, з урахуванням принципової обмеженості наявних ресурсів і важливості гармонізації зв'язків між економічною, соціальною і екологічною проблемами. Таким чином, актуальність теми дослідження зумовлюється самим фактом функціонування підприємства, як відкритої системи, в незбалансованому зовнішньому середовищі, більшість параметрів якого є об'єктивно визначеними, що в свою чергу, зумовлює необхідність пошуку механізмів, які б допомагали не лише адаптуватись до впливу негативних чинників, але й сприяли б стабільній діяльності в довгостроковій перспективі, поверненню на траєкторію зростання після отримання негативних зовнішніх впливів, якісному покращенню всіх показників і характеристик.

Програми сталого розвитку вже давно перестали бути лише модним трендом. Вони надають конкурентні переваги та фінансову стійкість підприємствам у довгостроковій перспективі, підвищуючи його інвестиційну привабливість. Досягнення сталого розвитку підприємства забезпечується виваженим використанням його потенціалу як основи, на якій будуються і реалізуються внутрішні і зовнішні відтворювальні процеси. У зв'язку з цим, гостро постає питання формування багаторівневої системи управління розвитком підприємства, яка має ґрунтуватися на раціональному використанні і побудові взаємозв'язків між різними видами і рівнями напрямів діяльності, ієрархії, управління, сферами функціональної відповідальності, ресурсами тощо.

Сталий розвиток передбачає встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. На побутовому рівні поняття концепції «сталість» ототожнюється за змістом з непохитністю, непорушністю, що означає можливість збереження цілісності та життєздатності як в даний момент часу, так і в перспективі.

Сутнісне наповнення економічної категорії «сталий розвиток» на рівні підприємства передбачає такий його розвиток, який задовольняє інтереси власників підприємства, потреби поточного функціонування та розвитку виробництва, створює умови для довгострокового стабільного його функціонування, сприяючи при цьому всебічному розвитку суспільства та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище.

Концепція сталого розвитку з'явилась ще у 80-х роках минулого століття і об'єднує в собі три основні вектори: економічний, соціальний та екологічний.

Економічний - передбачає можливість отримання максимальної прибутковості при оптимальному використанні обмежених ресурсів та застосуванні ощадних технологій всіх видів для отримання екологічно безпечної продукції, мінімізації і переробки відходів виробництва.

Соціальний вектор ґрунтується на припущенні того, що людина з об'єкта стає суб'єктом розвитку, бере участь у процесах формування всіх аспектів його життєдіяльності, приймає усвідомлені рішення і контролює їх виконання.

Екологічна складова заснована на поточній ситуації, що пов'язана з деградацією природних ресурсів, значним забрудненням навколишнього середовища, зміною клімату тощо.

Ознаками сталого розвитку підприємства є: фінансова стабільність і позитивна динаміка прибутковості, збільшення ринкової частки; ефективне використання ресурсів, політика ресурсозбереження; здатність протидіяти негативним чинникам внутрішнього і зовнішнього середовища, розвиток відповідно до наміченої стратегії; соціальна захищеність персоналу, створення сприятливих умов для праці, компетентність персоналу; інноваційна діяльність, використання досягнень науково-технічного прогресу задля збільшення ефективності діяльності; реалізація соціальних проектів, підтримка сталих зв'язків з усіма стейкхолдерами підприємства, позитивна оцінка методів і етики діяльності підприємства суспільством; застосування технологій, які завдають мінімальний шкідливий вплив навколишньому середовищу або не завдають його взагалі тощо

Отже, категорія «сталий розвиток» є багатогранною і неоднозначною: її можна аналізувати в системах різних масштабів. Метою управління сталим розвитком підприємства має стати забезпечення стану внутрішньої рівноваги та збалансованості взаємного обміну із зовнішнім середовищем, що сприятиме оптимальному пристосуванню підприємства до умов зовнішнього середовища і створюватиме умови для безперервного розвитку.